

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutrajje izdaje popoldne, večerje izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane v uredniških izrednih prilogah ter »Kazipotom« ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h. ali gl. 6-60
pol leta 6 . 60 3-30
četrť leta 3 . 40 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v »Goriški Tiskarni« A. Gabršček vsak dan od 8. do zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. u. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglasni in postavnice se računajo po petič-vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Naročnino in oglase je plačati lora Gorice.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

(Večerno izdanje.)

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnikstvu.

»PRIMOREC«

izhaja neodvisno od »Soče« vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

»Soča« in »Primorec« se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunki ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Protestni shod v Ljubljani.

Narodno-napredna stranka na Kranjskem je sklicala v nedeljo shod svojih somišljenikov v Ljubljano v to svrhu, da se tam poda velik javen protest proti razmeram, katere je vstvaril dr. Zindra s tem, da je vprizoril v kranjski deželni zbornici nečuvne skandale, kateri so imeli za posledico zaključenje deželnega zbora, vsled česar bo trpel posebno kmet, ker viri, s katerimi se mu ima pomoči, so vsled zaključanja deželnega zbora zaprti.

Vabilu narodno-napredne stranke na protestni shod se je odzvalo okoli 1500 oseb, kar je za sedanji čas vročega poletja izredno veliko. Vrh tega pa je došlo na shod toliko brzojavk iz vseh delov Kranjske, da sme narodno-napredna stranka reči s ponosom, da v nedeljo je čustvoval s shodom v Ljubljani ves oni del naroda, katerega ni okužila klerikalna mlaka, ter vsa inteligenca na Kranjskem, kakor tudi so bile v nedeljo uprte oči v Ljubljano vseh onih rodoljubov izpre Kranjske, ki se živo zanimajo za vsak pojav v našem političnem življenju, in umevno se toliko bolj za pojav take vrste, kakoršen je bil v nedeljo.

Shodu je predsedoval zupan Hribar, ki je pozdravil došle goste ter imel potem govor, iz katerega povzemamo besede, nanašajoče se na splošno jednako in tajno volilno pravico in na leco in spovednico, radi česar je bil nastal v kranjski deželni zbornici krik, da Hribar zaničuje duhovščino. Zupan Hribar je to stvar pojasnil tako-le:

»Prvi so začeli klerikalci razsajati, ko sem jaz izjavil, da sem za splošno, jednako in tajno volilno pravico, a s pogojem (Dr. Tavčar: da ne bo samo duhovniška volilna pravica), da se ustvarijo kavtele, da se ne bodeta zlorabljali leca in spovednica za volilno agitacijo. Govoril sem hipotetično in ne kakor slepe klerikalci po listih, da duhovniki res tako delajo. (Burno klicanje: Saj res tako delajo, saj res zlorabljajo leco in spovednico. Potem volitev ni svobodna. Izjavil sem, da, dokler ni zagotovljena svobodna volitev, dotlej mi ne moremo biti za splošno in jednako volilno pravico. Naj vsi napredni

krogi, zlasti tudi socijalni demokratje pomislijo, kaj bi bilo, če bi imeli splošno in jednako volilno pravico, volitev pa bi ne bila svobodna. Potem bi pač Ljubljana obdržala dva napredna poslanca, klerikalci pa bi lahko volili 34 fajmoštrov v dež. zbor. Želja in zahteva vseh svobodomiselnih ljudi je, da mora biti duhovniku zabranjeno, zlorabljati vero. Mej duhovniki je tudi postenih mož, ki žele narodu dobro. (Klici: Malo jih je!) Ti so mučeniki. Večina pa se ravna, kakor veleva škof Jeglič. (Klici: Bog mu grehe odpusti!) Mnogim ni vera že nič ko dekla za vse. (Burno pritrjevanje.) Najbolj klasičen dokaz za to je pismo, ki ga je priobčil »Slov. Narod«. V tem pismu je župnik Salehar v Dolenji vasi, ko je izgubil pravdo za neko dedščino, pisal jednemu dedičev, da svojo dušo večomaj nesrečno stori, če mu vsaj nekaj stroškov ne vrne. (Obeno ogorčenje, viharni klici: Sramota! Taki so! Sram jih bodi!) Ali ni to dokaz, da je gotovim ljudem vera že dekla za vse? (Pritrjevanje.)«

Drugi govornik je bil dr. Tavčar, ki je govoril zanimivo, kakor zna le on. Rekel je:

»Tako imenovana katoliška stranka je razbila deželni zbor kranjski ne z uma svetlim mečem, (Klici: Z ragljami!) nego s tuljenjem in kruljenjem, ki bi čast delalo pijancem po konsumnih beznicah. (Odobranje.)

Farizeji, ki vero s kolom zastopajo, in ki zelodec z vero zamenjavajo, (Klici: Tako je!) besnijo sedaj po deželi, češ, narodno-napredno stranko smo na križ pribili!

Ali na križ niso pribili naše stranke; na svoj križ so pribili drugega mučenika. Ta mučenik je naš kmet (Burno pritrjevanje. Klici: Tako je!) in centurio dr. Šustersič je pristopil, da mu je z nabrušeno sulico prebodel ozke prsi od spodaj na vzgor, da odteče tisto malo krvi, kar je niso katoliški komarji dosedaj še izsesali iz našega kmeta! (Živahno pritrjevanje. Klici: Res je!)

Je-li nam pri vsem tem treba obupavati?

Današnji shod je sicer shod protestov. Smejo se pa tudi naglašati resnice, ki ne prinese nikakega protesta. Naglasiti hočem

Naposled neham jesti ter gledam, gledam . . . in gledal bi do smrti.

»Ni te bilo včeraj k meni,« omeni Evi Helena; — mislila sem, da dospješ popoldne.«

»Rano smo imeli skušnjo, popoldne pa sem hotela ogledati si sliko Magorskega.«

»Si jo li videla?«

»Ne dobro, bila je gnječa . . . in ti?«

»Bila sem tam zarano. Kakšen pesnik! Kar jokati bi se človek s temi Židi.«

Eva me pogleda in duša mi raste.

»Pojdem še kolikokrat bom mogla,« nadaljuje Helena. »Če hočeš, pojdiva skupaj tje. Nemara še danes? Tako prijeto mi je bilo ne samo gledati to sliko, marveč pomisliti, da se je našel pri nas tak talent.«

Kako bi človek ne poveljeval te ženske!

Med tem čujem dalje:

»Škoda, da tako čudne reči pripovedujejo o tem Magorskem . . . priznavam ti, da sem umirala od koprnenja, spoznati ga.«

»Oh!« spregovorí malomarno Eva.

»Ti ga poznaš, kaj ne?«

»Morem te zagotoviti, da izgublja veljavo, ako ga poznaš od bližje: pro-

jedno veliko resnico, pred katero obmolne vsak ugovor.

Ta resnica pa se glasi: časi, kakor so današnji, časi, v kojih uganja dr. Šustersič svoje blaznosti, živo dokazujejo potrebo in koristnost naše napredne stranke. Jedina je med Slovenci, ki daje poročstvo za javni red in javni blagor. (Živahno pritrjevanje in ploskanje.) Če bi je ne bilo, danes bi narodno-napredna stranka morala kar čez noč vzrasti, če ne drugje, pa iz suhe dlani dr. Šustersičeve!

Zategadelj nam ni treba obupavati!

Ali naj žalujemo radi tega, ker stoji katoliški stranki na čelu dr. Ivan Šustersič?

Ta mož je v deželni zboru govoril o subjektih. Bodi mu odpuščeno, dasi imam skoraj zavest, da je on sam subjekt, in da bi morala pravega katoliškega škofa rudečica obliči, ne samo tedaj, kadar občuje z dr. Šustersičem, temveč že tudi tedaj, kadar se temu škofu sanja o omenjenem Šustersiču! (Viharno odobranje in klici: Res je! Prav res. Tako je!)

V drugem pa nimamo nič proti temu, da dr. Šustersič katoliško stranko po svoji gnojnici vlačí, in da sili slabotnega Povšeta, zadolženega Pogačnika in onemoglega Pfeiferja, da mu ližejo pete! Nasprotno, mi želimo in Boga prosimo, da mu da dolgo, dolgo življenje, do skrajnih mej človeških dni. (Veselost.) Ta dr. Šustersič, ki bode počasi pa zanesljivo na kant spravil kranjsko duhovščino, je naš najboljši sodelavec, (Veselost) z vsakim dilhjem, z vsakim dnevom svojega življenja pričuje o potrebi naše stranke, naše narodno-napredne stranke. Zategadelj naj ga Bog živi in poživi! (Živahno pritrjevanje.)

Vse to, o čemer sem dosedaj govoril, da se brez protestov prenesti. Protestovati pa nam je proti tisti katoliški anarhiji, ki se je pod vlado današnjega knezoškofa v deželo zanesla (Klici: Žalostno! Lep pastir!) Da, slavni shod, na Dunaju vlada cesar, pri nas v deželi pa vlada maia, pa prav pristna katoliška anarhija! Protestovati nam je tudi proti temu, da naša cesarska vlada skoraj nima poguma varovati svoje avtoritete. Dostikrat imamo vtise, kakor da bi se cesarska

vzeten je in slavohlepen, oh, kako slavohlepen . . .!

Mikalo me je pokazati Evi jezik, da sem se res komaj premagal; ona pa obrne k meni svoje pobalinske oči ter pravi:

»Kaj da več ne jeste, dedec?«

Pokažem ji jezik — ne vzdržim!

Ona pa se znovič obrne k Heleni:

»Tako! Magorskega se bolje spleča občudovati nego se ž njim spoznati. Ostrinski trdi o njem, da je to genij v telesu »koafera.«

Ostrinskemu bi bil odtrgal ušesi, ako bi bil rekel kaj takega; o Evi pa mi je bilo znano, da je navihana; toda protiravala je vsekakor.

Na srečo se konča zajtrk.

Odidemo na vrt, kjer se imam skazati s pesmimi.

To mi je nekoliko sitno; poleg Helene bi bil raje slikar nego »did.« . . .

Toda težavna pomoč!

Vsedom se ob zidu v sencí kostañjev, skozi listje katerih prodira solnce ter dela na tleh množico jasnih madežev. Ti madeži dregetajo, migljajo, zginejo, pa se zalesketajo znovič, v meri, kakor veter guga listje. Vrt je zelo prostoren; mestni hrup sem niti ne doletava, zlasti pa glušči šum vrtnega

vlada teh blagoslovljenih anarhistov nekako bala, in da hodi okrog njih, kakor mačka okrog vrele kaše! Šustersič se je bahal, da mu je gospod pl. Körber zaničljivo zatrjeval, da z nami naprednjaki niti govori ne. (Smeh. Klici: O jej!) Mogoče, mogoče pa tudi, da si je to sveto laž dr. Šustersič po stari svoji navadi sam izmislil! (Klici: Čisto gotovo!) V tem pogledu ne vem, koliko je resnice na njegovih besedah, (Klici: Prav nič! Vse je Zindra! Veselost) zanesljivo pa vem, da mora gospod dr. Körber takoj pohiteti k umivalniku, če je kdaj segel dr. Šustersiču v rokel (Burna veselost.) Ali naj si je, kakor si že bodi, k premisleku nas sili postopanje vlade, ki nam ni pustila, dasi so deželnozbornske izjave po zakonu proste za vsak tisk, da bi bili smeli svoje plakate odčitati z gnojnoevtočimi rožicami dr. Šustersičeve deželnozbornske poezije. (Živahno odobranje.) No, avstrijski državniki so dostikrat slepi; oslepe pa najraje takrat, kadar je treba pristriči bujno poganjajoče grmicevje katoliškega fanatizma. Nič ne de, če se vlada boji katoliškega anarhizma, narodno-napredna stranka zategadelj pred tem anarhizmom ne bode pod klop zlezla! (Viharno klicanje: Nikdar! Boj do skrajnosti!)

In ali ni anarhistično, če se voditelji naših katoliških komandantov s pravo bestialnostjo spravljajo na stan, ki je takorekoč okostnjak vsake države, na vse častivredni uradniški stan, ki si svoj vsakdanji kruh istotako s potnim obrazom prisluzuje, kakor vsak drug stan! Pravico nam ta stan deli v imenu cesarja in v imenu cesarja nam vzdružuje upravo. Dr. Šustersič pa pljuje na grob svojeje očeta. (Viharno pritrjevanje. Klici: Sram ga bodi! Fej! Fej!) ki je bil tudi uradnik in je sam najbolje občutil, kako težko se prisluzi uradniški vinar; dr. Šustersič pa trdi, da je uradnik samo zato na svetu, da žre na državni glavnici, in to prej kot ne v imenu cesarjevem. Če to misljenje ni anarhistično, je pa vsaj revolucionarno. —

Cerkveni denar, katerega je v deželi na milijone, je brezdvoybeno lastnina cerkvenih skupin, in zategadelj obdaja ga zakon s posebnim varstvom. Ali te milijone cerkvenega denarja nasuli so naši dušni pastirji dr.

vodometa. Vročina je velika. V goščavo se začuje čvrčanje vrabcev, toda slabo in zaspano. Sicer pa je tiho naokrog.

Opazil sem, da nastaja povsem zala slika: vrt, skupina dreves, solnčni madeži, vodometa, ti dve ženski z nenavadno zalima obrazoma, in jaz, did, z liro pod zidom; vse to ima v sebi nekak čar, ki prevzema mene, slikarja.

Pozabim nekoliko na svojo ulogo ter jamčim navdušeno popcvati:

»Hažut lude, sčom sčastliva,
Ja z togo smiejusja,
Bo ne znajut, jak ja často
Slozami zaljusja.
Neščastliva rodilajsja,
Neščastliva zgínu,
Čom ti rodila mne, mati
V takoju godínu?«

Eva se navdušuje, ker jo umetnica, Helena — ker je Ukrajinka, in jaz — ker sta obó tako zali, da me vpijanja njuna prikazen.

*) Ljudje trdè, da sem srečna, jaz le temu se smujim, ker ne znajo, kakó često — se jaz revica solžim.

Nesrečna sem se rodila, nesrečna tudi umrem; čemu si rodila, mati, me ob takem času zlem? —

(Dalje pride.)

TA TRETJA.

Kratkočasna povest.

Poljski spisal H. Stenkiewicz.

Posl. Podravski.

Dalje.

Obe ženski gresta v jedilnico.

Helena me hoče na vsak način posaditi k mizi, toda jaz se upiram ter sedem s svojo liro pri pragu. Čez kratko dobim pred se skledo tako obloženo z jedili, da po zavžitju vsega tega bi moralo pet ukrajinskih beračev zboleti na neprebavljenju. Jem pa —endar, ker sem lačen ter med jedjo odredujem, Heleno.

Resnica, lepše glave ni najti v nobeni galeriji na svetu! Odkar živim, nisem še videl tako prozornih očí; zdi se mi, da vidim skozi nje vse misli, kakor je moči videti dno jasnega studenca. Te oči imajo še to lastnost, da se jamejo smejati poprej nego usta, na kar se zjasni lice, kakor bi padel nanj solnčni žarek. Kako milino krijejo v sebi usta . . . Je to glavica nekoliko sorodna tipu Karola Dolce, dasi te oči in obrvi spominjajo Sanzia v najplemenitejšem tipu.

Sustersiču v korist! In ni je kronovine v Avstriji, kjer bi toliko cerkvenih glavnic brez postavnega varstva v zasebnih, nekontroliranih kasah ležalo, kakor jih leži v blaginjah „Ljudske posojilnice“ in „Gospodarske zveze“. Dr. Sustersič je absolutni gospodar cerkvenih milijonov in z njimi spekulira, kakor spekulira poljski žid na borzi z izročeni mu tajim denarjem. (Burno odobravanje.) To je pač nekaka gospodarska anarhija! Kontrole, resne kontrole ni nobene niti od strani cerkvene oblasti, niti od strani posvetne oblasti. Obedve ti oblasti spita, in zategadelj sta obe sokrivi omenjene anarhije! (Klici: Res je! Tako je!) Proti takim razmeram moramo v imenu občnega blaga najodločneje ugovarjati in zahtevati tudi moram, da naj, če je cerkvena oblast lahkomišljena in nerazsodna, vsaj posvetna oblast stori svojo dolžnost! — — —

Liberalcem groš, klerikalcem knof! Tudi naši goriški farovski listi vlačijo po svojih umazanih predalih te besede dr. Tavčarja. Zato je zanimivo, da čujemo iz njegovih ust, kako je smatrati ta priložnostno izrečeni stavek.

„Klerikalci napravljajo sedaj veliko hrupa radi mojega izreka: liberalcem groš, klerikalcem knof! V tem hrupu leži največje hinavstvo! Omenjene besede spregovoril sem ob priliki, ko so katoliški shodi in katoliški listi oznanjevali kruto vero, da katolik ne sme pri liberalcu ničesar kupiti in da mora katolik, v kolikor je v njegovih močeh, delati na to, da naprednjak zagazi v beratično in revščino! Oziraje se na to brezsrčno in nečloveško agitacijo, spregovoril sem v Žireh, da tudi mi lahko sulico zasučemo, in sicer tako, da tudi mi izdamo parolo: svoj k svojim! V tem smislu so bile izpregovorjene moje besede v Žireh, in v nikakem drugem! Sedaj pa jaha na njih dr. Sustersič, in dela se, kakor da bi radi njih moral pozirati razbeljene nože in razbeljene meče. Ali s kako pravico se razburja sedaj ta mož? Odkar stoji na čelu svoje stranke, vodil jo je po načelu: liberalcem knof, klerikalcem groš! Iz tega načela privrela je njegova gospodarska organizacija, iz tega načela izhajali so njegovi konsumi, njegove posojilnice, in hranilnice; na tem načelu sloni njegova „Ljudska posojilnica“ in njegova „Gospodarska zveza“. (Burno pritrjevanje.) Povsod po deželi, po spovednicah in po prižnicah pela se je pesem: ne kupujte pri liberalcih, kar se pravi po domače: Klerikalcem groš in liberalcem knof. Če pa hočemo mi v silobranu sulico zasukati, pričnemo skakati ti politični gospodarski organizatorji, prav kakor bi imeli polni želodec bodočega trnja! Kaka doslednost je to! Omenjena pesem zapela se je ravnokar tudi na občnem zboru „Gospodarske zveze“. Na jedni strani so s hlapčevsko ponižnostjo beratili, da naj bi jim država pokrila zdavno zgubo, na drugi strani pa so mazali ljubljanske in druge napredne firme, češ pri teh katoliški ne smejo kupovati. (Burno klicanje: skandal!)

Dr. Ferjančič je povdarjal, da vsi deželni zbori v Avstriji delujejo, le kranjski počiva, povsodi se dela za blagor dežele in kmeta, pri nas pa vlada brezdelje. Klerikalci so razbili deželni zbor — ker nimajo večine v njem in ker mu ne predseduje dr. Sustersič. Pojasnil je volitev v odseke, kar so vzeli za izgovor za obstrukcijo. Miru pa še ne bo, tako kričijo klerikalci, dokler se jim ne da vse, kar zahtevajo. Splošna in enaka volilna pravica se da doseči le s porazumjenjem strank pri navzočnosti $\frac{2}{3}$ vseh poslancev. Taka pravica bi odpravila volilno pravico veleposestva. Veleposestniki pa bi se gotovo klerikalcem na ljubo ne hoteli odpovedati svoji pravici. Torej je le brezvestno ravnanje, kar počnejo klerikalci s splošno volilno pravico..... Narodno-napredna stranka mora sedanjí položaj izkoristiti, da se zasveti po glavah.

Dež. odbornik Grasselli je naštel celo vrsto nujnih gospodarskih potreb, nebroj prošenj je predloženih, ali rešiti jih ni mogoče, ker deželni zbor ne deluje.

Dr. Triller je v svojem lepem govoru rekel med drugim tudi to-le:....., vrzimo od sebe že enkrat vse zarjavele obzire in pokažimo s prstom na oni faktor, ki je prvi krivec vseh mučnih boletin, v katerih se vije in stresa v zadnjih desetih letih naša uboga slovenska domovina. In ako hočemo storiti to, potem moramo seči pač nekoliko višje, nego stoji oni dr. Sustersič, čegar slava se razlega danes križem kranjskih farovžev in mežnarj.

Kdo pa je ta dr. Ivan Sustersič, vas vprašam pred vsem? (Klici: Dr. Žlindra!) Klerikalci trdijo, da je to mož, za katerim stoji 38.000 volilcev. (Smeh.) Jaz pa pravim: ne 38.000 volilcev, temveč par sto duhovskih fanatikov, par sto pokornih mežnarjev in pa 37.000 onih ubogih kranjskih kmetičev, katerim so njih dušni pastirji znali tako temeljito omračiti in zatemniti duševno obzorje, da bi bili z istim prepričanjem in z isto navdušenostjo, kakor dr. Sustersič, volili v državni in deželni zbor tudi vse časti vredno kuharico našega premilostnega knezoškofa, ako bi bili slučajno tako zaukazali gospod kaplan. (Viharna veselost.)

Duhovščina torej stoji za dr. Sustersičem, za njo pa škof in za škofom — Rim! Ne morda sv. Oče, a slabi svetovalci njegovi in fiktivni vladarji cerkve. Ako bi temu ne bilo tako, ako bi ne segale doli do Rima one nevidne žice, na katerih capljajo naši klerikalni politiki, tedaj bi bila posvetna moč našega klerikalizma v sredi volla, naokrog pa bi je nič ne bilo. (Tako je! Resnica!) In zategadelj jaz kličem tu javno in neustrasno: Ta Rim je v prvi vrsti kriv vse bede naše, Sustersiči pa so le njegovi ponižni hlapci in goreči eksekutorji. (Burno, dolgo trajajoče pritrjevanje.)

To je nepobitna resnica in skrajni čas je, da s karbolovo kislino te resnice očistimo okuženo slovensko ozračje. — Veter našega ogorčenja pa naj tja do Rima nese ta očistični zrak in ako bodo merodajni gospodje tudi pred njim še zapirali svoja okna, potem naj nosijo sami odgovornost za to, ako bo struna slej ali prej — počila! Napeta je že do skrajnosti! (Viharno pritrjevanje.) Prepogosta zloraba cerkve v posvetne namene, ki bi bila nemogoča brez višje sankcije, že rodi v nas prepričanje, da odstevši nekaj castnih, a vedno redkejših izjem, narod slovenski nima več dušnih pastirjev, katerim se je v prejšnjih časih v globokem spoštovanju klanjal, temveč le še kasto fanatikov, ki se sama postavlja izven socialne družbe in v čije apostolski poklic izgubavamo zadnjo trohico vere. (Gromoviti klici: Tako je! Resnica!)

Da se razumemo, dragi somisljeniki! Meni mojega globokega krščanskega prepričanja, moje neomahljive vere v križanega Boga niti novobodni kranjski popje ne morejo iztrgati iz srca; pač pa se bližam s strahovito naglostjo prepričanju, da je od blagoslova ali kletve takih duhovnov neodvisno vprašanje mojega izveličanja. Jaz ne verujem, da bi me duhoven, ki seje sovraštvo mesto ljubezni, zamogel odvezati mojih grehov; jaz ne verujem več, da bi od milostnega spremstva takih ljudi na poti k zadnjemu počitku bil zavisen blagor moje duše, in tudi v nezmožljivost tistega Rima, ki trpi in pokriva te ljudi, ne morem več verovati. Tolažim se pa: Stat crux, dum volvitur — Roma! (Navdušeno pritrjevanje.)

In vse pritrjevanje, dragi somisljeniki prepričuje me, da se slične in enake misli vsiljujejo vam sleherni dan, ko morate gledati divjo gonjo teh elementov, ki so pozabili na blagoslov, preklinjanja bližnika pa so se privadili, kakor se privadi strasten zganjar strupene pijače. In smelo trdim, da se tudi v narodu obrača. Ne iz spostovanja do duhovna, temveč le iz strahu i red njim dere marsikje pretežna večina ljudstva za klerikalno zastavo, meneč, da ima sleherni kaplan v žepu ključ do nebes. A kaj potem, ako izgine tak strah in to mnenje? Potem bo v zraku visela vera ljudstva, katero sedaj vežejo na osebe, in versko anarhijo bodo zeli oni, ki sejejo sedaj nestrpnost in malikovanje. Mi tega ne želimo, a neizogibno bo, ako za časa ne odpre oči — Rim! (Burno ploskanje.)

Pa meni se dozdeva, da nasi Rimljani tudi sami že občutijo potrebo, odvrtači pozornost ljudstva od tega počenjanja, in zato so si izmislili nov krik, s katerim naj se popularizirajo klerikalna razdivjanost, ki je dosegla svoj višek dne 23. pr. m. v naši deželni hiši.

Splošna in jeduaka volilna pravica — tako se imenuje ta krik. Hinavsko komedijanstvo, predržno protituiranje velike in vzvišene ideje — milejšje besede ne najdem za to sleparjenje ljudstva. Katoliški klerikalizem, pa svoboda političnega prepričanja! To sta pojma, ki se dasta združiti tako malo, kakor ogenj in voda. Kamorkoli se oziramo po zgodovini katoliških narodov, povsodi vidimo, da se rimska cerkev brati vedno le s privilegovanimi stanoví, da je bila vsikdar nasprotna duševnemu osvobojenju naroda samega; Tam, kjer ima Rim največjo posvetno

oblast, tam je ljudstvo vsikdar na najnižji kulturni stopinji in najbolj zatirano. To nam spričuje Francoska, to nam spričuje stoletna zgodovina nesrečne Španske. Najprej so ukovali v železne sponne slepega verskega fanatizma ubogi narod in sedaj zahtevajo za slepca luč! Ne gospoda katoliška, pred vsem kancelarparagraf in potem splošna volilna pravica. Tega pa ne boste doživeli, da bi sedelo v deželni hiši kranjski 36 tonzuriranih in netonzuriranih lehtantov pod osebnim predsedstvom premilostnega knezoškofa. (Veselost in odobravanje.)

Konečno je predlagal resolucijo, ki je bila tudi z navdušenjem sprejeta, in se glasi:

Narodno napredni volilci vojvodine Kranjske, zbrani dne 6. julija 1902 na protestnem shodu v Ljubljani, izjavljajo:

1. da smatrajo nezastisano, celi slovenski narod sramoteče postopanje klerikalne stranke in v prvi vrsti nje voditelja dr. Sustersiča v deželnozborskih sejah dne 21. in 23. junija 1902 za skrajno frivolen, ker popolnoma iz trte zvit političen manever, uprizorjen zgolj v svrhu novega brezvestnega beganja in sleparjenja nerazsodne mase kmečkih volilcev ter puntanja istih zoper vsako, popolnemu cerkvenemu usuznjenju naroda nasprotno posvetno avtoriteto;
2. da storé odgovorno za vse neizogibne zle posledice tega razdirajočega počenjanja ono cerkveno oblast, ki je na neizmerno kvar katoliški veri postavila v naši deželi svojo avtoriteto v brezpogojno službo nekrščanskemu fanatizmu;
3. da izrekajo svoje pomilovanje onim osebnostim klerikalnim poslancem, ki niso imeli poguma, da bi se bili očitno uprli označenemu, za narodnogospodarsko napredovanje vsega prebivalstva brez razlike stranke, v prvi vrsti pa njihovih kmečkih volilcev skrajno pogubnemu postopanju;
4. da pa nasprotno čestitajo na izrednem taktu in uzornem samozatajevanju narodno napredni deželnozborski delegaciji, čije sleherni člen stoji previsoko, da bi ga zamogle dosežati poulične psovke dra. Sustersiča;
5. da pozivljajo to delegacijo, izrekajoč jej popolno zaupanje, naj z vso odločnostjo nadaljuje neizprosni, vsako paktiranje izključujoči boj zoper sedanjo klerikalno stranko v deželi, pač pa naj se zavzame za potrebno, vsem produktivnim stanovom pravično volilno reformo.

Domače in razne novice.

Imenovanje. — Naučni minister je imenoval dosedanjega suplenta-učitelja veronauka na državnem gimnaziju v Trstu dr. Ludovika Gikovića pravim učiteljem veronauka na istem zavodu.

Premembe v tukajšnjem gozdarskem uradu. — Dvorni svetnik in ravnatelj tukajšnjega gozdarskega urada g. M. Staininger je stopil na svojo lastno prošnjo v pokoj. Ob tej priliki je dobil od Njeg. Veličanstva komendo Franc Josipovega reda. Njegovim namestnikom je imenovan g. Rud. Thoma v Gmundnu.

Pevskemu in glasbenemu društvu so darovali nadalje po koncertu pretekle nedelje: g. Ivan Reja, gostilničar, 4 krone in g. Ant. Jerkič, fotograf, krono 1-25. Vrhim darovalcem iskrena hvala!

Konsekracija prem. nadškofa in kneza se bo vršila v Veliki cerkvi dne 20. t. m. ob navzočnosti treh škofov. Konsekraciji bo sledila takoj intronizacija.

Zrelotni izpiti na c. kr. gimnaziju 4.—8. julija. — Za zrelotni izpit se je oglasilo 30 osmošolcev: 28 rednih, 1 unanji in 1 lanski ponesrečenec.

Med temi je 13 Slovencev, 12 Italijanov, 5 Nemcev.

Pismene naloge meseca junija je pisalo vseh 30, a 1 je propal že pri tej izkušnji, 2 sta se zbała ter odstopila pred ustnim izpitom, 1 pa je zbolel in se podvrže izpitu jeseni.

Med ostalimi 26 izkušenimi so 3 odlično zreli, 16 je zrelih, 6 tim pa je dovoljeno, da ponove izpit iz jednega predmeta po počitnicah.

Pri ustnem izpitu torej letos ni propal noben abiturient: prikazen, kakoršne se dozdej nismo doživeli.

Slovenski abiturientje so ti-le: Ivan Favetti iz Skrilj, Jaroslav Medveš z Livka, Peter Medvešek iz Gorice, Karol Pirjevec iz Gorice, Fran Pavšič iz Gorice in Josip Rjavec iz Sovodenj.

Dr. Fran Kos, vzgojitelj naših učitelje, si hoče po vsej sili pridobiti naslov predrznega zavijača in brbljača. — Kako je ta clovek pričal pod prisego že večkrat, smo v „Soci“ povedali. In kako je pričal na zadnji obravnavi, je „Soci“ naslikala s kričečimi dejstvi.

Njegovo pričanje je bilo jako premisljeno! Bilo bi sposobno, da bi vrglo na Gabr. čudno luč, ako bi ta ne znal takoj dati temu brbljaču odgovor, kakoršen je — zaslužil.

Dr. Stanič ga je nalašč (to povemo zdaj) vprašal, ali se je pod njim blagajna vedno ujemala s saldov in straci. Vedeli smo, da izpove — neresnico. In tako je bilo. Ta clovek, z nedolžnostjo sv. Franciska na obrazu, je z vso resnostjo izpovedal, da le dvakrat se mu ni ujemalo, za 20 in 40 gld., ali še takrat je bilo toliko preveč (— to je povdarjal!! —) v blagajni itd. — In na to so mu ribali pod predrzne brke slučaj za slučajem, ko se ni ujemalo, in sicer tudi na škodo blagajne. Kaj takega mož ni pričakoval. Citateljema so ti slučaji znani.

In kaj pravi zdaj na vse to lista slavna priča dr. Kos? — Čujmo ga! — V „Gorici“ piše: „Kdo je odgovoren za napake, katere je delal uradnik F.? — Ogovor: ravnateljstvo, katero je obstajalo iz petih članov. Član ravnateljstva nisem bil samo jaz, ampak ves tisti čas tudi Andrej Gabršček in od spomladi leta 1895. naprej tudi dr. Henrik Tuma. Če je uradnik kje kaj pogrešil, sta odbornika Gabršček in Tuma zaradi tega prav tako odgovorna, kakor jaz. Če mi Gabršček hoče v tem oziru kaj očitali, bije samega sebe po zobeh ter ob enem izpodkopava ugled recene posojilnice. Jaz za svojo osebo lahko z mirno vestjo trdim, da sem leta 1894. in v prvi polovici leta 1895. storil za „Ljudsko posojilnico“ več, kakor bi bil z ozirom na svoje slabo zdravje smel storiti. Bolehnost je bila kriva, da posebno leta 1895. nisem mogel za posojilnico storiti toliko, kolikor bi bil rad. A na drugi strani pa priznavajmo, da je bila med drugim tudi Gabrščekova naloga, da bi bil že leta 1894. in 1895. stikal po napakah v straci, ne pa še le letos. Kako je mogoče, da so se pred Gabrščekovimi in Tumovimi očmi delale take napake, kakršne so opisane v zadnji „Soci“? Kaj ni njuna bistrovost takrat opazila nobenih hib? Kaj se gospoda menda nista dovolj brigala, kaj se v posojilnici godi, ter sta svojo nalogo kot odbornika kolikor toliko zanemarjala? Ne samo enkrat, ampak stokrat bi bila lahko zahtevala, da se vsakikdar, kadar bi bila hotela, vsi košički v denarnici preštejejo in ves denar dolžnost! Ali pa naj bom jaz za vse napake odgovoren, ves napredek pa naj bode njuna zasluga!“

Taka pisava iz peresa dr. Kosa je danes naravnost — nesramna!! Ali dr. Kos preje vsega tega ni vedel? Kako je pa pričal že na dveh poročnih obravnavah? Kako se glasi oni podli članček v „Gorici“, ki je le Kosovo maslo?! — Ali ga čujete tica? Takrat, ko je bil pa Gabr. denarničar, takrat je bil Gabr. za vse odgovoren, celo za napake, katere so delali drugi, vstevši dr. Kosa. Predsednik Vodopivec ni bil prav nič odgovoren, pač pa Gabr. se zanj.

Dr. Kos je zares nesramen žlobudrac! V „Gorici“ se zadira v Gabr. in dr. Tuma, ki naj bi bila stikala že l. 1894. in 1895. po napakah, katere je napravil uradnik v Kosovem poslovanju. — docim prav dr. Kos najbolje vé, da to ni bila njiju naloga, ne dotakne pa se niti z besedico preglednika, kateri edini poleg Kosa je bil za to poklican. — Ali dr. Kos mora ostati vstrajen v že pričeti brezobraznosti, ker njemu sta Gabr. in dr. Tuma na želoce; njima zdaj celo očita, da kolikortoliko nista vršila svoje odborniške dolžnosti, ker nista stikala po napakah Kosovega blagajništva. On vé, da sta oba odborniške dolžnosti izpolnovala, ali... briga se on za resnico! On ima dober spomin le za tisto, kar hoče; ako je mogel izpovedati kaj, kar bi utegnilo škoditi, teza se je vselej čudovito natančno spominjal, tudi reči, ki se nikdar godile niso, — kar bi pa imelo koristiti, tega si nikdar ni spominjal, dasi so bila občeznane vsakdanje stvari, katerih pozabiti ni mogoče. — Tako je, g. dr. Kos! Poznamo Vas, kakor slab novec in Vas — preziramo!

Prvi pozdrav iz nove justične palače. — V torek dne 8. t. m. nam je poslal gospod državni pravdnik iz nove justične palače svoj prvi pozdrav v obliki dekreta o zaplembi našega lista. Zaplenil nam je eno

notico kar celo od začetka do konca z vseni pikami in vejicami vred.

Zaplemba pred to, katera se je bila izvršila šele pri drugem izdajanju v popoludanskih urah, nas je bila presenetila, ali izrednost v onem slučaju je rodila v nas slutnje, gledé katerih sedaj vemo, kako jih je smatrali. Slutili smo, da je dana direktiva, ne pustiti v svet ničesar proti duhovščini, kar se da kolidaj nategniti na znane harmonika-paragrafe. Zaplemba od torka nas potrjuje v tem. Tako kakor v terek, smo pisali že stokrat in stokrat, in istotako tako, kakor pri predzadnji zaplembi, ne da bi bil g. državni pravdnik zaplenil tistih sestavkov. Je pač stal na onem stališču, na katerem stojijo državna pravdnistva drugje, da puščajo take reči v javnost, ker v istini ne nahajamo v njih prav nič takega, kar bi ne smelo v njo, ker bi se križalo s paragrafi. Slobodno pišejo drugje se vse huje, nego mi, ne da bi bili zaplenjeni — pri nas pa se je utesnilo se tisto malo svobode, katero smo vživali nasproti duhovščini, katera pa nas blati in grdi, tudi po stanovih, na najnesramnije načine po svojih svobodnih listih. Ni treba hoditi daleč po vzgled, le poglejte malce v „Gorico“ in „Prim. List“....

Naši zastareli zakoni datirajo iz onih časov, ko se je pri vsaki reči skrupulozno jemalo ozir na duhovski stan. Tak pečat jim je utisnen, in se sedaj čulimo, da ta pečat drži še jako dobro, čeprav se bliža stari tiskovni zakon že svojemu zatonu. Zdi se, kakor da hoče privilegirani stan izrabiti še zadnjo moč zahajajočih paragrafov...

Na to stran smo na čistem. Toda gospodje, ki menijo, da se na tak način varuje duhovščina, da se ne sme govoriti resnice o njej, se jako varajo. — — —

Če pa pogledamo zaplenjeni članek, ne vidimo v njem nikakega „nagovarjanja k sovražnostim“, katerih vej znanih harmonika-paragrafov se bržčas poprimajo, marveč edino le vspeoredbo v plačilu v delavskem in duhovskem stanu. In taka vspeoredba bi ne bila dovoljena? — Vera gg. nunccev na plačilo onstran groba pa menda vendar ni tako slaba, da bi jo moral braniti že g. državni pravdnik z zaplembo?? Kaj smo tako daleč? — — —

Potem pa ta način zaplenbe! Zaplenjena nam je bila kar cela notica. Ako se že morajo držati novega „befela“ glede duhovščine najstrožje, potem naj so že zaplenili v božjem imenu drugi del sestavka, katera zaplemba pa, kar povdarjamo, pri navadnih odnošajih po naših nazorih in po praksi do sedanjega časa ni mogoča, ali da so zaplenili na primer tudi prvi del člančica, za to pa menda res ni prav nobenega vzroka, ampak je narekovala zaplenjenje le komodnost. Kdo bo v tej vročini izločeval stavke in dele člankov, kar črta se napravi čez celo pa je. Po taki novi praksi ne smemo niti zapisati več, da je kaplan K. bral mašo v cerkvi sv. Ivana. In vendar je to tako nedolžen stavek, da bi smel stati v vsakem duhovskem listu! Proti taki praksi se bomo borili z vso močjo, in menda so prepričani celo na državnem pravdnistvu, da je v tem pogledu pravica na naši strani! —

Velika, velika je še moč naših črnih nasprotnikov, in roka te moči sega celo po zakonih proti nam, ali prepričanje imamo, da zdrobljena bo pa le, prej ali slej! Čim več zaščite na eni strani, tim brezobzirnejši bo boj na drugi. Mi stopamo nevstrašeni naprej!

Dragoceno priznanje. — Da je naš političen boj tak, kakoršen je, temu so krivi klerikalci, ker vodijo ves boj z lažjo in nepoštenimi sredstvi. Vsakdo, kdor pozna ta boj ter sodi prav nepristransko, ne more priti do drugega zaključka. To smo tudi že nešteto povdarjali, dokazovati pa tega sploh treba ni, ker je tako notorična resnica, da mora živeti z glavo v mehu ali pa biti neskončno zloben, kdor je drugačnih mislij. Da na lopovščine in podlosti klerikalne stranke, na njena nepoštena sredstva, ne more biti protiboj tako uglajen, kakor je nasproti pametnemu in poštenemu političnemu nasprotniku, je umevno samo po sebi. Klerikalci dobivajo sproti, kar zaslužijo; kar iščejo, to najdejo v pošteni meri.

Klerikalci so v dosedanem političnem boju igrali in igrajo še vlogo pobožnega ali zato toliko perfidnejšega hinavca, ki jezuitsko obrača oči proti nebu ter kaže nase kot preganjence, kot zatiranca, potem ko je dobil na svoje lopovščine primernih batin. Strašno sveti in nedolžni znajo biti naši klerikalci v takih trenutkih. Ničesa nočejo priznati, nikakega svojega greha, ničesa niso oni zakrivali, le ti hudicu zapisani liberavci jih preganjajo po nedolžnem....

Ali v zadnjem času pa so v surovosti tako napredovali, da jo vidijo celo sami s svojimi očmi. Spoznali so svojo odurnost in surovost, spoznali, da v tem boju udrihajo. „Slovenec“ namreč piše v soboto v uvodnem članku med drugim: „Zdaj je bil boj. In v boju se udriha. Vsak boj je nekaj odurnega, nekaj, če hočete, surovega. In oni, kateri pustijo samo mahati po sebi, a sam ne udari nikdar, tega premagajo, pobijejo, poteptajo.“ — Kaj takega se ne čuje vsaki dan iz klerikalnih ust. Zdaj so povedali oni sami, da so udrihali, da je njihov boj oduren in surov, in da je norec tisti, ki se pusti ubiti od svojih nasprotnikov. Hvala lepa! Klerikalci vodijo proti nam boj, kateremu je namen: nas premagati, pobiti, poteptati. V tem boju udrihajo odurno in surovo, in vrhu tega, prosimo, imeti pred očmi zgodovinsko dejstvo, da so oni začeli. Doslej je bilo strašno zgražanje, kakor smo že rekli, kadar so dobili po svojih lažnjivih doljustih, kakor so zaslužili, strašen krik in vik zagajajo vsakokrat, kadar se razkriva njihove skandale ter žigosa njihovo narodu škodljivo delovanje. Ali sedaj, po nečutenih skandalih v kranjskem delnem zboru, ko je dosežen vrhunec surovosti in škodovanju v klerikalni politiki, vendar vidijo pred seboj svoje gnusno početje, in začeli so govoriti o udrihanju, o odurnosti in surovosti in da v boju se udriha, ter da tistega, ki pusti le mahati po sebi, premagajo, pobijejo, poteptajo...

Mi pribijamo to ter bomo to ribali pod nos klerikalcem, kadar se začno zopet zvičati po jezuitsko, ko prejmejo za svoje lopovščine in za svoje škodovanje narodu primerne odgovore.

Spoznanje samega sebe je po pregovoru sicer prva pot k poboljšanju, ali kdor bi ta pogovor meril na klerikalce, ta bi se kruto varal. Priznanje o svoji ostudnosti in udrihanju jim je le tako uslo, ker so se njihove „čednosti“ pok zale v taki luči, da jih ni bilo mogoče več tajiti, drugače pa ostanejo nepoboljšljivi. In mi nimamo nič proti temu. Klerikalna politika je s skandali v kranjskem dež. zboru tako zavozila, da moramo marko ti, kar storimo seveda radi, sedanjí čas kot pričetek obračanju na bolje. Tako zdvijana in poživljena stranka, kakor je dandanašnji klerikalna, nima več trajnega obstanka. To se pokaže že v bližnji bodočnosti. Kopala je jamo drugim, pada pa sama vanjo.

Kako bedasto se zlobni. — Deželni poslanec Štrekelj je vprašal v zadnji seji, kako je to, da deželni odbor ni še razpisal novih volitev cestnega odbora komenskega, kajti zadnje volitve so bile l. 1895. in je bil po odbitih pritožbah sestavljen 25. jan. 1896. Torej je preteklo tudi po sestavitvi že 6 let in 5 mesecev. — Petica v letnici 1895. je bila podobna osmici, in tako so čitali l. 1898. — (To se je pozneje popravilo.) Zaradi tega se „Gorica“ norčuje, čes, kako je mogoče, da se je sestavil cestni odbor 2 leti. predno je bil izvoljen itd. — Ne rečemo drugega nego: hudobni so, hudobni!

Letošnja XIV. glavna skupščina „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ se bo vršila 14., 15. in 16. avgusta v Trstu. Ob tej priliki namerava pripravljalni odbor za prireditev zborovanja prirediti poučen izlet v Benetke na Lloydovem parniku „Leda“ ali „Selene“, ako se zgledi zadostno število udeležencev. 10. številka „Učiteljskega tovariša“ z dne 1. julija je objavila dotični poziv. Iz tega izvzemamo, da bi se odpeljali izletniki iz Trsta 16. avgusta ob 2. uri popoldni, dospeli v Benetke po 5 do 5½, urni voznji ter se vrnili v Trst 18. avgusta okoli 1. uri popoldni.

Da bode pripravljani odbor vedel za določeno število oseb, naj se vsakdo, ki se misli udeležiti tega zanimivega izleta, zglesi pri gosp. Antonu Germeku, učitelju pri Sv. Ivanu blizu Trsta, in mu pošlje 5 K; toliko velja voznja tja in nazaj.

Pričakujemo, da se ne zglesi samo učiteljstvo, temveč tudi neučitelji v mnogobrojnem številu za ta velezanimivi izlet, saj se jim ponuja najlepša prilika, da si ogledajo vse znamenitosti tega mesta. Vodstvo „Zaveze“.

Smatrajo ga neodgovornim. — Svoj čas smo poročali, da je nekega mladeniča

iv. Karglerja iz Solkana, ko se je peljal na biciklu v Kanal, napadel neki Jos. Simsič, 19 let star, iz Tolminskega Loga, z besedami: Ali denar ali te ubijem, na kar je dal mladenič, kar je imel, ter se potem vrnil v Solkan. Simsič bi bil moral priti pred porotnike v zadnjem zasedanju, ali ker je videti zmešan, ga niso tirali v sodno dvorano, marveč so ga postavili pod zdravniško nadzorstvo, na kar so ga proglasili neodgovornim za napad ter ga sodnja ne bo več klicala na odgovor.

Iz Prvačine. — Ženska podruž. sv. Cirila in M. vabi svoje članice k običnemu zboru dne 13. julija ob 4. uri pop. v šolskem prostoru. Dnevni red po pravilih. Odbor.

Požar. — Dne 6. t. m. proti polnoči sta pogoreli 2 hiši in hlev v Sv. Lovrencu pri Moši, last Ant. in Jos. Ceschia. Poginila je tudi krava, vredna 300 K, in žita za 300 K. Ljudje so se rešili. Skode je 8000 K, pa je pokrita z zavarovanjem.

Potres. — Iz Bolca nam poročajo 7. t. m. Danes ob 4¼ zjutraj so čuli mnogi potres, ki je trajal kake 4 sekunde. Čulo se je bobnenje, šipe so hitro zarožljale. Sunek je bil vertikalen. — Drugih pojavov ni bilo.

V obrambo proti svinjski kugli. — C. kr. namestništvo razglasa, da znaša v smislu ces. dol. od 15. sept. 1900. in min. dol. od 18. sept. 1900. v mesecu juniju letos obstoječa poprečna tržna cena za zaklane presiče vseh vrst v tekočem mesecu v Primorju kot podlaga odškodninam glede izvajanja gorenjih določil za zaklane presiče, za kg 1 K 20 v.

Koprivski mladeniči priredijo dne 20. junija pop. v prostorih g. Ant. Lovrenčiča št. 23. javni ples. Pri plesu bo svirala sokolska godba iz Prvačine.

Zahvala. — Udano podpisani se zahvaljujem v imenu odbora bralnega in pevskega društva „Čaven“ iz Skrilj in bralnega in pevskega društva iz Dobravlj vsem rodoljubnim udeležnikom na veselici v Dobravljah v nedeljo dne 6. t. m. Posebno se zahvaljujem slavnemu tamburškemu društvu iz Šturij, katero nas je razveseljevalo zares s svojo umetnostjo. Zahvaljujem se pa tudi vrlim in naprednim Ajdovcem, kateri od take prilike nikdar ne izostanejo. Vsem skupaj klicem: Bog Vas živi v blagor narodal

V Skriljah, 8. julija 1902.

A. Vrčon.

Kinematografske predstave pričnejo v nedeljo zvečer v Ajdovščini. Ker je program jako zanimiv, se nadejamo mnogoštevilnega obiska. Natančneje se izve po plakatih. S postovanjem: Jerkič & Weis.

NB. Ob enem bo sprejemal gosp. Weis naročila fotografske stroke, za kojih umetniško dovršenost jamč odlikov. fotografski ateljeje A. Jerkič, Gorica, Gosposka ulica 7.

Razgled po svetu.

Nagodbena pogajanja med Avstrijo in Ogersko se bodo nadaljevala te dni. Ogerski listi so tega mnenja, da nova pogajanja ne bodo imela drugih uspehov nego doslej. Ogrci ne odnehajo niti za las. Nagodbeno vprašanje pride v kritični stadij pa šele baje v mesecu septembru.

Deželni zbor istrski. — Pri volitvah v dež. komisijo za obrtni davek in v dež. priz. komisijo za osebno dohodarino so izvoljeni iz kurije kmečkih občin Karol Sisković, Pavel Tomazič in Jos. Kurelič in Ant. Radoš kot namestnika. Med drugimi točkami je bilo utemeljevanje nujnega predloga, da bi se ne smelo pobirati od hl piva večjih obč. doklad nego 2 K 20 v, marveč naj se dovoli zvišati užitnino od hl piva na 5 K.

V Trstu stavkajo vozniki, ki privražajo in odvažajo blago s kolodvorov in ladij. Vseh stavkajočih je 650.

Zbesneli dr. Žilindra toži sedaj tudi „Slavische Correspondenz“. Značilno je, da ga je zapustil celo „Vaterland“. Priobčuje sicer neki njegov depis, poln nesramnostij, ali dostavlja, da mora početje Šustersičeve stranke odločno obsojati. — Samo „Politik“ je tako pridna, da prinaša vse klerikalne laži iz Ljubljane z neko radostjo ter jih hvali kot dobro blago.

Protí avtonomiji južnega Tirola se pridno oglašajo tirolski Nemci po shodih. V deželnem zboru je že nekaj kazalo, kakor da bi prišlo do takega sporazumljenja, kakoršno žele Lahi, katere hočejo razni nemški voditelji imeti na svoji strani v boju proti Slovanom, ali sedaj se oglašajo ljudstvo; volilci govorijo, da ne privolijo v tako razdelitev dežele, kakor hočejo Lahi. V Inomestu se je shod izrekel odločno proti zahtevam Lahov ter zahteval, da naj nemški poslanci če ni drugače z obstrukcijo preprečijo uresničenje laških želja.

Poljski pozdrav nemškemu cesarju. Povodom dohoda nemškega cesarja na poznajnska tla so izdali poljski narodni plemičji izjavo, s katero označujejo svoje stališče napram kralju in Prusiji v sedanjih razmerah. Izjava se glasi:

„Ker si nismo svesti nobene krivde v svojih odnošajih do države in do monarha, ker pripisovano nam prizadevanje po ločenju od monarhije ali po spremembi sedanjega stanja zavračamo z ogorčenjem kakor neosnovano klevetanje, zato pričakujemo — zaupajoči vsemogočnosti najvišjega Voditelja človeških usod in pa večkrat pokazani bistrovidnosti cesarja — s popolno gotovostjo ure, ko se izgubi umetna megla, ki nas je zakrivila in ko čistost našega mišljenja kakor državljanov in podanikov zablesti v polnem sijaju pred očmi cesarja in kralja. Potem se le bomo v položaju, katerega si danes želimo, da bomo — zvesti svoji cerkvi in svoji narodnosti, pri kateri hočemo vztrajati do zadnjega zdihljaja — mogli nuditi Vasemu Veličanstvu ne le zvestobo, kakor sedaj, ampak tudi odkritosrčno veselje in hvaležnost in ko bomo mogli v miru in mejsebojnem spoštovanju z našimi nemškimi sodržavljani delati na notranjem utrjenju državne zgradbe.“

Velikansko podzemsko jamo, najbrže največjo sveta, so našli nedavno štirje pogumni hribolazci blizu vasi Stalden v Muotta-dolini v Švici. Raziskovalci so prehodili v dveh dneh 2750 m pod zemljo ter našli velikanske dvorane, polne najlepših kapnikov ter podzemsko hudourniko tako močne, da bi lahko gonili zage.

Iz Londona v Port Artur v 11 dneh. Promet s potniki in blagom na mandžurski železnici se odpravi letos jeseni do Port Artura. Stroškov bo 140.000.000 mark za gradnjo cele črte, po kateri bodo drdrali vsaki dan ekspresni vlaki iz Moskve v Irkutsk, s čemur se voznja 8 dnij skrajša na 5. Ob enem bo gotova črta ob bajkalskem jezeru, tako da bo trajala potem voznja iz Londona v Port Artur le 11 dnij.

O vojskah v preteklem stoletju. — Največ vojakov je bilo v boju pri Lipskem, ki je trajal 3 dni. Armada zvezancev je štela 91.000 Avstrijcev, 12.000 Rusov, 72.000 Prusov, 19.000 Švedov, skupaj 302.000 mož. Napoleon je imel samo 171.000 mož (22.000 konjenikov) in 700 topov. — Pri Kraljevem Gradu so imeli Nemci 220.900 mož (27.178 konjikov) in 780 topov, Avstrijci 215.134 mož (23.822 konjikov) in 770 topov. Pri Slavkovi (Austerlitz) se je vojskovalo 310.000 vojakov, pri Gravelotte 300.000, pri Drazdanih 1813 l. 296.000 mož, pri Solferinu 1859 l. 284.000, pri Budyšinu 1813 leta 259.000, pri Sedanu 1870 l. 244.000 mož. Največ konjenikov in topov je bilo pri Lipskem: 2000 topov in 78.000 konjenikov. Najbolj krvava je bila bitva pri Wagramu, kjer je padlo 38%, pri Kraljevem Gradu 7½%, pri Würthu 13%, pri Sedanu 12%, pri Plevni 14% cele armade.

Konji iz Ogerske v južnoafriški vojni. — Skupno je bilo odpeljanih z Reke v južno Afriko konj 65.111, in sicer leta 1900: 11.084, leta 1901: 16990 in l. 1902: 36317. Vrednost teh konj znaša okoli 39 milijonov kron.

Konji z Ogerske so prišli na tako dober glas, da prihajajo naročila iz raznih delov sveta. Hočejo začeti tudi konkurenco avstralskim konjem v Indiji.

Noveljci vestl. — Neki laški dalmatinski list prinaša vest, baje iz povsem zanesljivega vira, da bo naslednik grofu Gočesu vit. Simonelli. — Dalmatinski deželni zbor je sprejel Prodanov predlog, naj se storijo potrebni koraki, da postane god sv. Cirila in Metoda zopet zapovedan praznik. — Laški kralj dospe v Petrograd v nedeljo. Ruski car mu vrne poset prihodnjo spomlad. — Angleskega kralja bodo kronali baje okoli 20. avgusta. —

Pozor!

Parna opekarna v Ilirski Bistrici potrebuje

40-50 dobrih delavcev

za kopanje in prevažanje zemlje, katere takoj vsprejme proti dobremu plačilu. Potni stroški in stanovanje prosto. Delo traja do 15. novembra t. l. Nadaljna pojasnila in vozni listi se dobijo pri gosp. Jos. Daklevu v Gorici Via Municipio st. 1.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Gospodska ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izbiri dospelo novo sveže blago za jesensko in zimsko dobo, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: **Loden, Cheviot, Kammgarn** i. dr.

Krasna izbira volnenin, forštajnov (porhet), »Lawn Tennis« i. dr. za ženske obleke.

Priporoča izborna perilo, bombažasto in evirnasto, katero prejema iz prvih slezkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute, bombažaste in evirnaste, blago za blazine, plahte, kovtre, žamet in pliš v vseh barvah; prtenino, ogrinalke itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovratnike, zapestnice, prsnike, ovratnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogajanja.

Na željo se pošlje tudi uzorce, poštnine proste.

Pfaff-ovi šivalni stroji

so najbolji.



To sliši kupec sicer o vsakem izdelku in od vsakega agenta, ki navadno ni ve kaj je šivalni stroj, in še ne ve kako se upelje nit v šivalni stroj, tem manj kako isli šiva, toda mi smo po naši več kot 20-letni poskušnji raznih tovarniških strojev se prepričali, da so res **Pfaffovi** šivalni stroji najbolj trpežni, ter se uverili da se ne dela z nobenim drugim strojem tako natančno kot s **Pfaffovim**.

Pfaffovi šivalni stroji delajo celo po 10-letni dobi še vedno brezšumno, so neprekosljivi za domačo rabo in obrtne namene, so posebno pripravljeni za ume no vezenje (reklamiranje) ter se poučuje brezplačno, prekosijsko na dobroti vsako tovarno, Jamci se za 10 let.

Nikar naj se ne zamudi pred nakupom ogledati **Pfaffove** šivalne stroje.

Zaloga Pfaffovih šivalnih in drugih strojev v Gorici via Municipio št. 1

SAUNIG & DEKLEVA.

Popravljalnica šivalnih strojev, dvokoles Nunska ulica 14.

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem in založnikom pohištva, da ima

veliko zalogo veliko zalogo

izgotovljenega pohištva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici.

v Solkanu pri Gorici.

Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanjo trgovino pohištva tvrde **Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza vecchia št. 1**, katero bomo vodili pod enakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerne.

Delo je lično ter dobro osušeno.

JOSIP ROVAN

zalagatelj prve odlikovane kranjske eksportne pivovarne na par.

T. Fröhlich-a na Vrhniki.

Zaloga v Gorici — Rabatišče št. 20.

Priporoča se p. n. častitim gg. odjemalcem iz mesta in dežele. V zalogi ima vedno sveže pivo kakor: „eksportno marčno“, „kranjski biser“ ter specialiteto „Granat-Porter“.

Cene so kljub draginji ledu zmerne; postrežba vedno točna.

V podružni zalogi na Gorici pri „Rehku“, je za tamošnje naročnike vedno sveže pivo s potrebnim ledom na razpolago.

Deželno doklado za goriško okolico plačam podvzetniku jaz, ter nimajo cen. naročniki na to stran nobene obveznosti.

Ob enem tudi naznanjam slav. občinstvu, da se je tvrdka letos na moj nasvet in zahtevo pri proizvodnji piva strogo ozirala na tukajšnje zahteve glede okusa in barve, o čemur se cen. rojaki z blagohotnimi naročili in poskušnjo lahko prepričajo.

Sp. e. eman. tudi naroči la na naravnih led iz gozdnih jam (brezdnov) ter je istega na razpolago 80 do 20 vozov po 25 metr. stotov. Cene po dogovoru.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka

E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščne sveče itd. vse po zmerni cen. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perile.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjske. — Rožni veneci. — Mašne knjiznice.

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce pejinice s in trgih ter na deželi. 2 35 8

Na dež jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo Na lvovski razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo



Tovarna uzornih telovadnih priprav

JOS. VINDYŠ - A.

v Pragi na Smihovu

(Praga-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816 se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic

po največjih pripoznanjih in praktičnih sestavih. V ta dokaz je na razpolago mnogo priporočljivih spricial domačin in inozemskih.

Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštne prosto.

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Nova kleparska delavnica v Gorici.

ulica Sv. Antona št. 1.

Podpisani se tople priporočam svojim rojakom v mestu in na deželi za izdelovanje vseh kleparskih izdelkov, kakor: cevji za vodo, žlebe za stavbe, kuhinjske priprave itd. Prevzema tudi vsako popravilo po zmernih cenah. Zagotavlja točno postrežbo udani

Karol Čufer,
klepar.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kavo vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače, n. pr. francoski Cognac, pristni kranjski brinjavec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senz), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici št. 1

v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«.

Naznanilo.

Z ozirom na to, da se je preselila e. kr. okrajna in okrožna sodnija, e. kr. davkarinja in drugi uradi v novo poslopje v Kapucinski ulico, si dovoljuje podpisani priporočati slavnemu občinstvu na deželi svojo dobroznano gostilno

„Pri zlatem križu“ (pri Lizi)

v Kapucinski ulici

katera je preskrbljena z dobro k. a. hinja ter toči izvrstna bela in črna domača vina. Preskrbljeno je s sobami za prenočišča ter s hlevi za konje in vozove.

Svojim rojakom v mestu in na deželi se tople priporoča udani

Ivan Katnik, lastnik.

Čistilna voda „Reale“



iz vrelcev Mathias, lastnina

Henrika Mattonija v Budimpešti

je tople priporočena od prvih tu- in inozemskih zdravniških avtoritet kot najbolje čistilno sredstvo. Odlikuje se radi množine soli »Glauber« in grenke soli, katero ima v sebi ter s svojim hitrim in dobrim učinkom.

Zaloga za Gorico:

Lekarna G. B. Pontoni.

A. Micon, mehanik • in elektrar

v Gorici, Židovska ulica št. 29

sprejema naročila na šivalne stroje proti gotovini s 35% popusta iz prvih tovarn. Sprejema poprave po nizki ceni z jamstvom od 6 mesecev do 1 leta. Pumpe itd. Instalacija električnih zvončkov lastnega izdelanka, aparatov za signale, strelododov ter izvršuje vsa v elektriciteto spadajoča dela. Vse izdeluje sam, točno ter v ceno. Se tople priporoča udani

Anton Micon.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pisanim jamstvom razpošilja na zasebnike prva tovarna ur v Mostu (Brix)

Hanns Konrad,

izvev ur ter zlatnice — Most (Česko).

Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3-75; srebrna ura Rem. fl. 5-80; srebrna verižica fl. 1-20; budilnik iz niklja fl. 1-95.

Tvrdka je odlikovana s e. kr. orlom; ima zlate in srebrne svetinje iz razstav ter tisoče priznanih pis m. Ilustrovan cenik zastonj!

Za bolne na želodcu!

Vsakemu, kateri si je pekvaril želodec, bodisi da se je prehladil ali prenapolnil želodec, del slabo pripravljena, neprebavljiva, pregorka ali premrzla jedila, ali sploh neredno živel, lako da trpi na **gorečici, želodčnem krču, tiščanju želodca, težkem probavljanju ali zastitjenju**, bodi priporočeno dobro in izvrstno domače zdravilo, katero je že mnogo let v rabi. To zdravilo je

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Ullrich-ovo zeliščno vino je pripravljeno iz pristnega vina in izvrstnih zdravilnih zelišč. krepki in oživlja želodec, ozdravi vse želodčne bolezni in pospešuje obnovljenje sveže krvi. Ako se rabi zeliščno vino pravočasno, se vse želodčne bolezni skoraj takoj ozdravijo. Ne sme se toraj obdajati in se mora že pri **glavobolu, riganju, deravici (zgaga), napienjanju, bljuvanju** takoj rabiti. Večkrat izginejo vse te bolezni, ako človek parkrat pije omenjeno zeliščno vino.

Ako se človeku zapeka in ne more na potrebo, čuti nekako **tesnobo, klanje (madron), srčno utripanje, brzesnost**, kakor tudi **zasadjanje krvi** v jetrih, vranici in vratnici (hemoroidi). Zeliščno vino ozdravi vse to hitro, odpravi neprebavljivost in odstrani iz želodca in črev vse nepotrebne in nerabljive snovi.

Medlost, bledost, pomanjkanje krvi in oslabelost so, navadno posledice slabega prebavljanja, slabe krvi in bolnih jeter. Ako se nima apetita oslabi, a glavobol in noči prebije brez spanja uplivajo tako nanj, da začne birati. Zeliščno vino pomaga zopet, okrepi životno moč. Zeliščno vino pospešuje apetit, prebavo in reditvo, pospeši delovanje krvi, pomiri razdražene žive in obudi veselje do življenja. Vse to dokazujejo mnoge zahvale in pripoznanja.

Zeliščno vino se dobi v steklenicah po gl. 1-50 in 2-00 v lekarnah v Gorici, Korminu, Ajelu, Čaplungu, Gradežu, Romansu, Fiumičelu, Gradiscu ob Soči, Ronkahi, Ogleju, Trzinu, Kanalu, Vidnu, Palmanovi, Tolminu. Idriji, Ajdovščini, Sežani, Vipavi, Portogruaru, Trstu itd, kakor tudi po vseh lekarnah avstro-ogerske monarhije in bližnjih deželah. Lekarna G. Cristofoletti v Gorici pošilja tri in več steklenic zeliščnega vina po originalnih cenah po vsi Avstriji.

Opominja se na različne ponaredbe!

Zahteva naj se izrecno

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Ovo zeliščno vino ni nikaka skrivnost, ono obstoji iz: Malaga vina 450,0, vinskega špirita 100,0, glicerine 100,0, rudečega vina 240,0, soka jerebikovih jagod 150,0, črešnjevca soka mane 30,0, kopreca, janeža, heleniine korenike, amerikanske korenike, korenike svišča in kolmeža 10,0. Vse te dele naj se zmeša!